

להכות את סיחון ואת עוג

ספר דברים פרק א

(ג) ויהי בארבעים שנה בעשתי עשר חודש באחד לחודש דבר משה אל בני ישראל ככל אשר צוה ידוד אתו אלהם:

(ד) אחרי הכתו את סיחון מלך האמרי אשר יושב בחשבון ואת עוג מלך הבשן אשר יושב בעשמת בארבעי:

רש"י על דברים פרק א פסוק ד

סיחון מלך האמרי אשר יושב בחשבון - אילו לא היה סיחון קשה והיה שרוי בחשבון היה קשה שהמדינה קשה ואילו היתה עיר אחרת וסיחון שרוי בתוכה היה קשה שהמלך קשה על אחת כמה וכמה שהמלך קשה והמדינה קשה:

שפת אמת ספר דברים - פרשת דברים - שנת [תרמ"ו]

בפסוק אחרי הכותו כו' כבר כ' בשם מו"ז ז"ל כי קודם איבוד אותן הרשעים לא הי' יכול לפרש אלה הדברים וביאר עוד קליפת סיחון מלך חשבון הוא מחשבות הרעות היפוך בחי' ת"ש ראש. ועוג בארבעי היפוך תש"י לשעבוד הכח והלב אליו ית' עכ"ד. ונראה שכמו בפרט כל אדם אחר והי' כו' לאות על ידך כו' בין עיניך למען תהי' תורת ה' בפיך. שצריכין מקודם לקשור היד והמוח. ובוודאי יש במקום הזה עיכובים שע"ז נתן לנו הקב"ה סיוע במצות התפילין. כמו כן בכלל לא הי' יכול להתגלות באור התורה שבע"פ עד שהכה מרע"ה אלה הקליפות. וכ' עליהם כי לעולם חסדו שהם חסדים הנצרכים בכל יום לכל עובד ה'. וכ' ונקח כו' א"הא מיד שני מלכי האמורי כו' שסיחון ועוג שמרו ארץ כנען כו'. והענין הוא כמ"ש במ"א ע"פ והאבן גדולה ע"פ הבאר שהוא האבן שביקש עוג לזרוק על מחנה ישראל כדאיתא בגמ' עקר טורא כו' והיא קליפה גדולה שמתנגד (לכלל) [לכלל] כלל מחנה ישראל דכמו דיש בנין באותיות התורה שהוא סוד א"י ובהמ"ק שזה הבנין ניתן לבנ"י לבנות. כמו כן לעומת זה אית בנינא דשיקרא והבלים. לכן היו צריכין בנ"י לסתור מקודם אלה הבנינים שבנו הרשעים להיות מסך מבדיל שלא יכלו בנ"י לבנות באותיות התורה עד שאיבדו אלה הבנינים דתהו כנ"ל. וכמו כן ממש נמצא בכל איש ישראל איזה חלק בנין מאותיות התורה ששייך אליו רק שצריך מקודם לסתור בנין הבלים שהקדים היצה"ר שבא מקודם. ובהסיר ההבלים וע"י תש"י וש"ר שמשעבד הגוף והמוח אז למען תהי' תורת ה' בפיך. וכמו כן הי' בכלל בנ"י כמ"ש:

(25) ספר שם משמואל פרשת ויצא - שנת תרע"ה

אך סיחון ועוג הי' בהם ענין אחר, והיינו דבש"ס ר"ה (ג'). הוא סיחון הוא ערד וכו' ערד שדומה לערוד במדבר, וברש"י ערוד חמור הבר, והיינו שהענין שנקרא חמור שהוא תכלית החומר היא קליפה המושכת לזנות רח"ל, וכאמרם ז"ל בסוטה (ט"ו ע"ב) כשם שמעשי מעשה בהמה, וחמור מיוחד בזה ביותר, כמ"ש (יחזקאל כ"ג) אשר בשר חמורים בשרם, ולא חמור של ישוב אלא חמור הבר, שהי' כ"כ שטוף עד שיצא מגדר הישוב, והוא קלקול בכללות צורת האדם מקורא דכל שייפי גופא, וכאמרם ז"ל (נדה מ"ג.) כל שאין כל גופו מרגיש וכו', וע"כ נקרא סיחון מלך האמורי אשר יושב בחשבון, ובתיבת חשבון דרשו חז"ל (ב"ב ע"ח ע"ב) חשבון הנפש חשבוננו של עולם, הפסד מצוה כנגד שכרה ושכר עבירה כנגד הפסדה, שאין לך המאפיל את השכל כמו השטוף בתאוה רעה זו שהיא מעשה בהמה היפוך השכל, וברמב"ם (סוף הלכות

איס"ב) שאין מחשבת עריות מתגברת אלא בלב הפנוי מן החכמה, וע"כ היא היפוך חשבון הנפש, וזהו שקליפת סיחון אשר בחשבון ואינה מניחה לחשוב חשבוננו של עולם:

חשבון דרשו חז"ל (ב"ב ע"ה ע"ב) חשבון הנפש חשבוננו של עולם, הפסד מצוה כנגד שכרה ושכר עבירה כנגד הפסדה, שאין לך המאפיל את השכל כמו השטוף בתאוה רעה זו .

ביאור הדברים זהנה בתיקוני הזוהר (תיקון שבעין) דעוג מלך הבשן הוא עמודא דאמצעייתא דקליפה, וידוע דעמודא דאמצעייתא בקדושה הוא המחבר את עלמא עלאה ועלמא תתאה, וידוע דדוגמת עלמא עלאה ועלמה תתאה באדם המוח והשכל הוא עלמא עלאה והלב הוא עלמא תתאה, ואדם השלם מחבר עלמא עלאה ותתאה, היינו שמשעבד את המוח והשכל לחשוב במה שראוי לחשוב ולהשכיל להיטיב, והלב להשתוקק למה שראוי להשתוקק, כי יש שאף שהשכל משכיל הלב בטבעו מושך לדברים בלתי ראויים ואינו נשמע להשכל, וע"כ צריכין לשעבד את שניהם לשמים. וזוהי מצות תפילין לשעבד את המוח והלב לשמים, של ראש שעל המוח מקביל לעלמא עלאה, ושל יד כנגד הלב מקביל לעלמא תתאה. ולפי זה מובן דאדם בליעל הוא להיפוך קליפה מושכת למחשבות רעות ולהאפיל על אור השכל לעומת ולהיפוך מתפילין של ראש, ולהכניס תאוות ותשוקות רעות בלב לעומת ולהיפוך מתפילין של יד, וזוהי קליפת עוג מלך הבשן שיושב בעשתרות באדרעי, ששתי הרעות בו יחד, והוא קלקול המוח והשכל וקלקול הלב. וי"ל דמה שלא כתוב בעשתרות ובאדרעי בוא"ו החיבור, כי סט"א שארי בחבורא וסיים בפרודא כידוע. ומ"מ מובנים דברי תקה"ז שעוג מלך הבשן הוא עמודא דאמצעייתא דקליפה, שמקלקל את המוח שהוא דוגמת עלמא עלאה ומקלקל את הלב שהוא דוגמת עלמא תתאה, היפוך אדם השלם מרכבה למדת עמודא דאמצעייתא, המחבר את המוח והלב להיות לאחדים לעבודת השי"ת, שבזה מחבר עלמא עלאה ותתאה:

וענין עוג מלך הבשן אשר יושב בעשתרות באדרעי יש להתבונן בו. והנה כ"ק אבי אדמו"ר זצלה"ה הגיד בשם רבו הגאון הקדוש הרי"ם זצלה"ה מגור שאדרעי הוא מלשון דרועא שהיא קליפה לעומת תפילין של יד, עכ"ד. ויש להוסיף בזה דברים, דהנה כתיב אשר יושב בעשתרות באדרעי והם שני מקומות, ועשתרות ידוע עד היום ונקרא בערבית בעשתרא, והנה עשתרות פירש"י (ריש דברים) שעשתרות זה הוא עשתרות קרנים שהיו שם רפאים שהכה אמרפל שנאמר ויכו את רפאים בעשתרות קרנים, ועוג נמלט מהם. וי"ל דכמו שאדרעי מלשון דרועא מקביל לתפלה של יד, כן עשתרות קרנים שקרנים הן בגובה הראש היא קליפה מקבילה לעומת תפלה של ראש, כי תפלה של ראש היא כמו קרנים בגובה הראש. וי"ל שתפילין יש לקרותן קרנות צדיק, ולעומתן עשתרות הן קרני רשעים, ועליהן נאמר (תהלים ע"ה) וכל קרני רשעים אגדע תרומנה קרנות צדיק: